

resources in the context of a campaign to cause genetic-hereditary relations; grounded model of philosophical culture of the teacher and presented the definition of philosophical culture of the teacher as a social phenomenon and process, which is implemented in the teaching practice of the author.

Keywords: *cause and inheritance relations, genetic approaches, philosophical culture teachers, reflexive system, and the model of philosophical culture.*

Македонская С. И., соискатель кафедры социальной философии и управления, Запорожский национальный университет (Украина, Запорожье), makedon_20@mail.ru

Генетические причинно-наследственные связи феномена философской культуры учителя: теоретико-методологический контекст

Раскрыты подходы к выявлению генетических причинно-наследственных связей выражения каузальных связей философской культуры учителя и обоснованы ее познавательные ресурсы в контексте генетического подхода; обоснована модель философской культуры учителя и представлено определение философской культуры учителя как социального явления и процесса, который реализуется в педагогической практике автора.

Ключевые слова: *причинно-наследственные связи, генетические подходы, философская культура учителя, рефлексивная система, модели философской культуры.*

* * *

УДК [130.12:37]:316.32

Поліщук Н. В.
кандидат технічних наук, доцент, Рівненський
державний гуманітарний університет
(Україна, Рівне), pnv202@ukr.net

**Філософсько-освітнє осмислення проблем
духовності в контексті інформаційно-
високотехнологічного науково-технічного
прогресу**

Досліджується сучасний етап інформаційно-високотехнологічного науково-технічного прогресу (ІВТ НТП), який зумовлює глибинні соціальні наслідки, включаючи все, що пов'язане з багатоманітністю духовного виробництва, з творчою діяльністю та складними соціокультурними процесами. З'ясовано, що однією з найсерйозніших проблем, породжених ІВТ НТП, є проблема подальшого вдосконалення системи освіти на основі філософії освіти, оскільки ІВТ НТП потребує постійної модернізації, удосконалення і навіть зміни змісту освіти, яка в свою чергу складається з двох підсистем: базова освіта і додаткова (що має здійснюватися протягом усього життя шляхом самостійної освіти). Доведено, що молодому поколінню необхідно всемірно інтенсифікувати, а це краще якісно змінити методологію і методики оволодіння технічними й іншими знаннями, оскільки за короткий термін навчання вони мусять пройти весь декількатисячолітній шлях розвитку технічних знань. Цьому в радикальній мірі має сприяти філософія науки і техніки та філософія освіти, які повинні виробити дослідницькі традиції, систематизувати нагромаджені знання, а також забезпечити єдність щодо використання наукової, технічної, технологічної та інформаційної термінології.

Ключові слова: *духовно-моральна особистість, освітній простір, суспільство, цивілізація, інформаційно-високотехнологічний науково-технічний прогрес, філософія освіти.*

Нинішній етап інформаційно-високотехнологічного науково-технічного прогресу (ІВТ НТП) зумовлює глибинні соціальні наслідки, включаючи все, що пов'язане з багатоманітністю духовного виробництва, з творчою діяльністю та складними соціокультурними процесами. У час ІВТ НТП кардинально змінюється духовне життя суспільства за рахунок зміни змісту й методів освіти, мистецтва, телебачення, радіо, преси, книговидання та інших галузей, що живлять вічні джерела духовності. “Виявилось, що революційний стрибок у технологічних засадах цивілізації дедалі більше охоплює своїм впливом багатоманітність видів духовного виробництва – технологію діяльності вчених, педагогів, винахідників, конструкторів та технологів, журналістів, письменників, художників, архітекторів, музикантів, працівників кіно і телебачення, бібліотек,

музеїв тощо, пізнавальну та ігрову діяльність людини, інтелектуальну творчість будь-якого роду” [1, с. 69]. Відбулася суцільна інтелектуалізація та інформатизація всіх видів праці й діяльності в усіх країнах світу.

Вибуховий характер розвитку науки, техніки (в тому числі комп'ютерно-інформаційної), технологій (зокрема, хімічних і біологічних) привів до суцільної глобалізації та інтеграції життя націй, світових криз (енергетичної, екологічної, соціальної, демографічної тощо), загроз знищення людства в ядерній війні, небезпечності переважної кількості новітніх техногенних та виробничих чинників для здоров'я людини, фізичних та психічних трансформацій у розвитку особистості та її духовного світу, підірвав моральне здоров'я суспільства, створив небезпечність духовної та моральної деградації цивілізації. Проблема духовності особистості протягом усієї історії людства хвилювала філософів, просвітителів, психологів, теологів, атеїстів, педагогів.

Без пробудження таких моральних феноменів як совість, людяність, відповідальність, почуття власної гідності, творчої ініціативи досить-таки складно розраховувати на поліпшення ситуації в державі, особливо в епоху ІВТ НТП, який технізує і кібернетизує свідомість кожної особистості, витісняє з неї самі свята почуття та емоції. Тому тільки духовно розвинена особистість і суспільство здатні об'єднати людей і стимулювати національне відродження України, забезпечити громадянський мир і злагоду в суспільстві [2].

Однією з найсерйозніших проблем, породжених ІВТ НТП, є проблема подальшого вдосконалення системи освіти на основі філософії освіти, оскільки ІВТ НТП потребує постійної модернізації, удосконалення і навіть зміни змісту освіти, яка в свою чергу складається з двох підсистем: базова освіта і додаткова (що має здійснюватися протягом усього життя шляхом самостійної освіти).

Стратегічна ціль філософії освіти на думку О. Базалука [3, с. 49, 55] – формування планетарно-космічного типу особистості (на нашу думку космічно-інопланетного), образу людини майбутнього. Для такого майбутнього потрібний новий тип особистості – космічно-інопланетний, який буде являти собою гармонію найвищих якостей розуму, духовності, моральності, високорозвиненого інтелекту, божественності при гармонійному сполученні з довершеним фізичним та емоційним тілом, спрямований на реалізацію своїх творчих потенціалів у масштабах Землі та космосу, здатний переселитися і жити в космосі в умовах високорозвиненої, високодуховної космічно-інопланетної цивілізації, бути мудрим, любити Бога, спілкуватися і переймати знання та досвід інших космічно-інопланетних високодуховних цивілізацій, творити на благо людського суспільства та природи, інакше людство чекає краху.

У столітті, яке наступило, питання про те, що являє духовно-моральне становлення молоді, стає предметом дослідження спеціальних областей філософії і науки – в першу чергу філософії освіти, педагогіки і психології [4]. Тому доцільно спиратися на принципи історизму та розвитку при розкритті філософсько-освітніх аспектів

духовно–морального становлення в науковій теорії, звертаючись до переломних моментів в історії наук [5, с. 47].

У філософських основах науки розрізняють онтологічні, гносеологічні, логічні, методологічні, ціннісні або аксіологічні основи. Уявлення про іманентне входження філософських ідей у контекст наукового знання в західній філософії ХХ ст. пов'язане з подоланням властивого неопозитивістській традиції демаркаційного поділу філософії й науки [6]. При цьому положення про невід'ємну представленість метафізичного компонента в основах наукового пошуку стає однією з найважливіших тем у рамках сучасного постпозитивізму (Т. Кун, І. Лакатос, С. Тулмін, Дж. Холтон, Л. Лаудан). Ці проблеми також активно досліджуються російськими філософами: В.С. Стьопніним, В.Г. Гороховим, М.О. Розовим [7].

Наука і техніка вступають у складні і неоднозначні зв'язки з основними сферами суспільного життя, але в цілому вплив НТП на суспільство зростає [8, с. 413; 9, с. 133–134]. Дійсно, наука подолала великий і складний шлях розвитку – від єгипетських пірамід і вавилонських пам'ятників до атомних електростанцій, лазерів і космічних польотів, кварків і глюонів [10]. Наука умовно поділяється на природничі, суспільні й технічні науки. Вона найтіснішим чином пов'язана з філософією [2]. Тому світогляд людини має бути науково–філософським.

Якщо колись більшість видів діяльності людини перебували на периферії загально–цивілізаційного розвитку, не були визначальними (широкі верстви суспільства зовсім не відчували на собі їх впливу), то тепер спостерігаємо зовсім протилежне. Наука і техніка набули такої соціальної важливості, що не брати їх до уваги філософам, аналізуючи розвиток цивілізації та його перспективи в ХХІ ст. просто неможливо. Зрозуміло, що ця обставина аж ніяк не може ігноруватися філософською теорією як своєрідною квінтесенцією людського знання в ХХІ ст. [1, с. 3].

Людство ввійшло у ХХІ ст. як з великими науково–технічними та культурними досягненнями (виникли зовсім нові науки: філософія техніки, або філософія науки і техніки; наукознавство, комплекс технічних наук, що в Англії іменується “Technology”, історія природознавства та техніки; інженерна психологія та ін.), так і з проблемами планетарного характеру, які багато в чому є наслідком процесу ІВТ НТП.

Сьогодні, коли світова спільнота перетнула межу третього тисячоліття, як ніколи актуально постало питання про подальшу долю земної цивілізації. Перед фактом глобальних проблем перспектива можливості точного і передбачуваного контролю людством наслідків своєї науково–технічної діяльності є визначальною. І якщо у ХХІ ст. не вдасться перетворити біосферу в космо–ноосферу, то тим самим буде поставлено під сумнів існування загальнопланетарної цивілізації. Нарешті, швидкий розвиток науки і техніки у ХХ ст. привів до зламу цілої серії усталених психологічних стереотипів життя, зокрема, і духовно–морального становлення молоді, що дуже важко переживається, а інколи приводить до висновку про те, що людство психологічно було не готове до такого наукового, техніко–технологічного й

інформаційного вибуху і нагадує дитину, до рук якої потрапили сірники або ще небезпечніші речі. Ось чому сумісне вивчення філософських аспектів глобальних науково–технічних і духовно–моральних проблем цивілізації являє пріоритетний інтерес для сучасного суспільства та визначення його майбутнього. Головними чинниками вирішення цих питань є філософія освіти, культура, наука й освіта [11, с. 3].

На зламі ХІХ – ХХ ст. відбулася нова наукова революція, унаслідок якої утворилася неklasична наука: спеціальна і загальна теорії відносності, квантова механіка, галактична астрономія, кібернетика тощо. Наука ХХ ст. вийшла на дослідження мікро– і мегапроцесів світу в їх єдності та переплетінні і тим самим відкрила шлях до небачених раніше техніко–технологічних зрушень. Це зокрема, створення космічної техніки, генної інженерії, комп'ютерної, лазерної техніки, ядерної енергетики тощо.

Результатом цього стала і певна революція у конструкції машин: з'явився четвертий елемент машини – кібернетично–обчислювальний пристрій, що породив тенденцію до перетворення машини в саморегульований машинний комплекс. Усе це часто визначають як науково–технічна революція ХХ ст. [12].

В загальному ході історії людської культури, – зазначає В.І. Вернадський, – немає рівного за впливом перелому, який здійснився в європейській цивілізації як наслідок “входження точного знання в її життя і привів уперше в багатотисячолітній її історії до нових, нечуваних раніше форм і укладів буття і суспільного ладу. ХVІІ століття відкрило початок нового часу – входження в історію людства нової сили – науки про природу та математику” [13, с. 215–216]. Б. Рассел підкреслював: “Майже все, чим відрізняється новий світ від більш ранніх віків, обумовлено розвитком науки, яка досягла своїх найбільш дивовижних успіхів у ХVІІ ст. Новий світ, оскільки це стосується духовних цінностей, починається з ХVІІ ст.” [14, с. 544–545].

У технічній науці своєрідність, визначеність практики розкривається в єдності з протилежною формою діяльності – теорією, пізнання дійсності виступає у ній, як її перетворення [15, с. 4, 10].

В добу глобалізації світова наука нерідко є першоджерелом небажаних та небезпечних змін у природі та суспільстві. Разом з тим саме наука та філософія є важливими чинниками збереження цивілізації та культури. Це ще раз переконливо доводить, що проблематика сталого духовного розвитку та ноосфери глибоко взаємозв'язані [16, с. 3]. В умовах інтенсивного ІВТ НТП кінця ХХ ст. і початку ХХІ ст. склалася єдина система “Наука – техніка – виробництво – суспільна практика”, в якій науці належить провідна роль. Наука відіграє найважливішу роль у створенні матеріально–технічної бази суспільства, здійсненні загальнодержавного планування.

З точки зору принципу єдності логічного та історичного, обидва підходи до філософського аналізу науки (логіка і методологія) мають бути нерозривно взаємозв'язані. У будь–якому серйозному філософському дослідженні наукового знання, присутні обидва. Але це не виключає того, що на різних стадіях наукового пізнання то один, то другий аспект стає

головним, визначальним. У наш час головним аспектом став, певно, аспект методологічний.

Але найважливіше значення в сучасному світі набула проблема гуманізації науки. Мова йде не тільки про те, щоб сприяти в першу чергу розвитку тих наукових напрямків, які можуть принести максимальну користь людству, але й тим, які виключають можливість використання досягнень природничих наук на шкоду людству або окремим людям. Задачу, про яку йде мова, мають вирішувати не тільки вчені, але й усі прогресивні сили сучасного людства. Від цього залежить майбутнє земної цивілізації. Сучасна наука відкрила такі явища, використання яких у принципі дозволяють знищити людство і зробити планету безлюдною. Розвиток науки – став найважливішим фактором оновлення всіх основних сфер життєдіяльності людини – і матеріального виробництва, і соціально-економічних відношень, і духовних устремлень.

Життєво трепетним виявляється питання про етику і гуманізм вченого, оскільки в неمالій степені в його руках знаходяться відкриття, які можна використати для створення квітучих садів, але можна за їх допомогою все створене людиною в мить перетворити в руїни, а саму людину – в попіл.

Тут необхідно згадати і про моральний кодекс ученого – беззавітне служіння народу, миру на Землі, благу людини й розквіту цивілізації. Про справжнього вченого дуже мудро сказав В.І. Вернадський: “Мислячий і працюючий учений є міра всьому. Він є величезним планетним явищем”.

Гуманістичний підхід, звертає увагу на негативні, непередбачувані наслідки науково-технічної революції, як вищого прояву ІВТ НТП, піддає критиці прояви дегуманізації науки, випадки “заангажованості” сучасної науки, її зв’язки з політичними, воєнними, корпоративними структурами і служіння їм. Представники цього напрямку відносно проблем сучасної науки і техніки висловлюють стурбованість “розмиванням” і втратою найважливіших цінностей людського буття, зокрема духовно-морального становлення молоді, під тиском техногенної цивілізації.

Попри усвідомлення згубності такої сумної тенденції, вона і далі існує. Мабуть, найхворобливішим і найнебезпечнішим за такого плину подій є падіння престижу науки й наукової діяльності. Численні опитування учнів старших класів і студентів показали, що вони ладні піти у бізнесмени, у сферу дозвілля і розваг, стати держслужбовцями, фотомоделями, емігрувати за межі країни. Багато хто готовий навчатися в університетах в ім’я подальшої комерційної і юридичної діяльності, проте мало хто свідомо і цілеспрямовано хотів би стати вченим. Такий стан справ з притоком молоді в науку є катастрофічним для будь-якої держави з точки зору подолання екологічних, демографічних, соціальних та воєнно-політичних загроз [2].

ІВТ НТП, судячи з представленої інформації, поки що йтиме невпинно, з нарощуванням темпів. Але він вимагатиме від країн, що займають у ньому передові позиції комплексного розв’язання проблем життя і виробництва та духовно-морального становлення молоді в умовах інтенсивного інформаційно-технологічного поступу, широкого залучення до цього

поступу молоді. Наука в постіндустріальному суспільстві може перетворитися у “соціальну технологію”; необхідне пріоритетне розв’язання гуманітарних проблем, бо йдеться про перехід до інтелектуальніших і потужніших засобів життєдіяльності. За таких умов може суттєво зрости значення релігії, традиційних суспільних та загальнолюдських цінностей.

Оскільки ІВТ НТП привів до небезпечних екологічних наслідків, то це вимагає перенесення акценту з продукування техніки на розроблення технологій і технологічних процесів, розвитку науки і освіти та виховання духовності і моральності в молоді при всебічному врахуванні антропологічних, психологічних, екологічних, етичних, моральних, духовних та інших чинників, функціонування безвідходних технічних комплексів. Усе це суттєві риси технологічної та інформаційної переорієнтації. Провідна роль в усіх цих процесах належить кібернетичним та електронно-обчислювальним системам, широкого застосування комп’ютерної та взагалі інформаційно-телекомунікаційної техніки [12].

Таким чином, наука і техніка є невід’ємною складовою існування людства, але в наш час при неправильному й безвідповідальному відношенні людей до наукових і технічних досягнень, людство і навіть наша планета може припинити своє існування. Єдине, що може спасти людство від такої трагічної перспективи – це виховання гуманізму, духовності й моралі в підростаючих поколіннях. У наш час відбувається органічне злиття науки, техніки, інформаційних технологій, які й забезпечують необхідний для людства ІВТ НТП. Взаємозв’язок (взаємодія) науки і техніки, природи (її відновлення), духовності та моральності – найважливіша умова здійснення не тільки ІВТ НТП, а й суспільного розвитку в цілому. Без такої взаємодії людство припинить своє існування.

Зрозуміло, що молодому поколінню необхідно всемірно інтенсифікувати, а ще краще якісно змінити методологію і методики оволодіння технічними й іншими знаннями, оскільки за короткий термін навчання вони мусять пройти весь декількатисячолітній шлях розвитку технічних знань. Цьому в радикальній мірі має сприяти філософія науки і техніки та філософія освіти. Проте, сучасна філософія науки і техніки, як і філософія освіти не є завершеними. Вони навіть не являють собою певної філософської цілісності. Щоб перебороти такий стан філософії науки і освіти необхідно, нарешті, вийти з її “дитячого” віку, виробити дослідницькі традиції, систематизувати нагромаджені знання, а також забезпечити єдність щодо використання наукової, технічної, технологічної та інформаційної термінології.

Реформа школи зобов’язує вчителів і викладачів виховати духовно-моральну, космічно-інопланетну особистість інформаційно-високотехнологічного суспільства XXI століття, навчити творчо працювати і глибоко оволодівати і вміти впроваджувати в життя основи наук.

Список використаних джерел

1. Семенюк Е.П. Філософія сучасної науки і техніки / Семенюк Е.П., Мельник В.П. – Львів: Світ, 2006. – 152 с.

2. Поліщук Н.В. Науково-технічний прогрес і духовно-моральне становлення молоді: [монографія] / Поліщук Н.В. – Рівне: О.Зень, 2012. – 464 с.
3. Базалук О. Формування образу людини майбутнього як стратегічна мета філософії освіти / О.Базалук // Освіта і управління. – 2010. – Т. 13. – № 2-3. – С. 49-55.
4. Боришевський М.Й. Дорога до себе: від основ суб'єктивності до вершин духовності: [монографія] / М.Й. Боришевський. – К.: Академвидав, 2010. – 416 с.
5. Муратов І.А. Філософські основи генези наукової теорії // Вісник НТУУ "КПІ". Філософія. Психологія. Педагогіка / І.А. Муратов. – 2011. – Вип. 1. – С. 47-51.
6. Новейший философский словарь / [Чекалов Д.А., Кондрашов В.А., Копорулина В.Н. и др.]. – М.: Феникс+, Феникс, Торговый дом, 2008. – 668 с.
7. Стьопин В.С. Философия науки и техники / Стьопин В.С., Горохов В.Г., Розов М.А. – М.: Гардарики, 1999. – 400 с.
8. Петрушенко В.Л. Философия: [Текст]: навч. посіб. (в 2-х ч.) / В.Л. Петрушенко. – Львів: Новий світ, 2000, 2011. – 647 с.
9. Беме Г. Сциентификация науки. В кн.: Философия техники в ФРГ / Беме Г., Ван ден Даале В., Крон В. – М.: Прогресс, 1989.
10. Физика атомного ядра та елементарних частинок / [Поліщук Н.В., Мосієвич О.С., Панченко М.С.]. – Рівне: РДГУ, 2011. – 575 с.
11. Шейко В.М. Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець ХХ – початок ХХІ ст.): [монографія] / В.М. Шейко. – Х.: Основа, 2001. – 520 с.
12. Філософська сутність суспільного духовного життя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/reports/philosophy/12981/> – Назва з екрану.
13. Вернадский В.И. Избранные труды по истории науки / В.И. Вернадский. – М.: Наука, 1981.
14. Рассел Б. История западной философии / Б. Рассел. – М.: Наука, 1959.
15. Мельник В. Філософія – наука – техніка: асимптоти єднання / В.Мельник // Філософські науки. – 2006. – № 550. – С. 3-11.
16. Семенюк Е.П. Наука як фактор збереження цивілізації і культури / Е.П. Семенюк // Філософські науки. – 2010. – № 661.

References

1. Semenjuk E.P. Filosofija suchasnoi nauky i tehniky / Semenjuk E.P., Mel'nyk V.P. – L'viv: Svit, 2006. – 152 s.
2. Polishhuk N.V. Naukovo-tehnichnyj progres i duhovno-moral'ne stanovlennja molodi: [monografija] / Polishhuk N.V. – Rivne: O.Zen', 2012. – 464 s.
3. Bazaluk O. Formuvannja obrazu ljudyny majbutn'ogo jak strategichna meta filosofii' osvity / O.Bazaluk // Osvita i upravlinnja. – 2010. – Т. 13. – № 2-3. – С. 49-55.
4. Boryshevs'kyj M.J. Doroga do sebe: vid osnov sub'jektyvnosti do vershyn duhovnosti: [monografija] / M.J. Boryshevs'kyj. – K.: Akademyvydav, 2010. – 416 s.
5. Muratov I.A. Filosofsk'i osnovy genezy naukovoi' teorii' // Visnyk NTUU "KPI". Filosofija. Psihologija. Pedagogika / I.A. Muratov. – 2011. – Vyp.1. – S. 47-51.
6. Novejšij filosofskij slovar' / [Chekalov D.A., Kondrashov V.A., Koporulina V.N. i dr.]. – М.: Feniks+, Feniks, Torgovyj dom, 2008. – 668 s.
7. St'opin V.S. Filosofija nauki i tehniki / St'opin V.S., Gorohov V.G., Rozov M.A. – М.: Gardariki, 1999. – 400 s.
8. Petrushenko V.L. Filosofija: [Tekst]: navch. posib. (v 2-h ch.) / V.L. Petrushenko. – L'viv: Novyj svit, 2000, 2011. – 647 s.
9. Beme G. Sциентификация науки. V kn.: Filosofija tehniki v FRG / Beme G., Van den Daale V., Kron V. – М.: Progress, 1989.
10. Fyzyka atomnogo jadra ta elementarnyh chastynok / [Polishhuk N.V., Mosijevych O.S., Panchenko M.S.]. – Rivne: RDGU, 2011. – 575 s.
11. Shejko V.M. Kul'tura. Cyvilizacija. Globalizacija (kinec' XX – pochatok XXI st.): [monografija] / V.M. Shejko. – H.: Osнова, 2001. – 520 s.
12. Filosofsk'a sutnist' suspil'nogo duhovnogo zhyttja [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://osvita.ua/vnz/reports/philosophy/12981/> – Nazva z ekranu.
13. Vernadskij V.I. Izbrannye trudy po istorii nauki / V.I. Vernadskij. – М.: Nauka, 1981.
14. Rassel B. Istorija zapadnoj filosofii / B.Rassel. – М.: Nauka, 1959.
15. Mel'nyk V. Filosofija – nauka – tehnika: asymptoty jednannja

/ V.Mel'nyk // Filososfs'ki nauky. – 2006. – № 550. – S. 3-11.

16. Semenjuk E.P. Nauka jak faktor zberezhennja cyvilizacii' i kul'tury / E.P. Semenjuk // Filososfs'ki nauky. – 2010. – № 661.

Polishchuk N. V., candidate of engineering science, associate professor of Rovno state humanitarian university (Ukraine, Rovno), pnv202@ukr.net

Philosophical-educational judgement of problems of spirituality in the context of information-highly technological scientific and technical progress

The author in clause investigates the present stage of information-highly technological scientific and technical progress (IHT STP) which predetermines deep social consequences, including and all that connected with spiritual manufacture, with creative activity, with complex socially cultural processes. It is found out, that by one of the serious problems born IHT STP, there is a problem of the further improvement of an education system on the basis of philosophy of formation as IHT STP requires constant modernization, improvement and even change of the maintenance of formation which in turn consists of two subsystems: base training and additional (which the life by independent formation can be carried out during all). It is proved, that it is necessary for young generation to intensify world-wide, and even better qualitatively to change methodology and a technique of mastering by technical and other knowledge as for short term of training they should pass a way of several millenia of development of technical knowledge. Philosophies of a science and technics and philosophy of formation which should develop research traditions should assist in a radical measure to it, systematize knowledge, and also provide unity concerning use scientific, technical, technological and information terminology.

Keywords: the spiritually-moral person, educational space, society, civilization, information-highly technological scientific and technical progress, philosophy of formation.

Поліщук Н. В., кандидат технічних наук, доцент, Ровенський державний гуманітарний університет (Україна, Рівно), pnv202@ukr.net

Філософсько-образовательное осмысление проблем духовности в контексте информационно-высокотехнологического научно-технического прогресса

Исследуется современный этап информационно-высокотехнологического научно-технического прогресса (ИВТ НТП), который предопределяет глубинные социальные следствия, включая и все то, что связано с духовным производством, с творческой деятельностью, со сложными социокультурными процессами. Выявлено, что одной из серьезных проблем, рожденных ИВТ НТП, есть проблема дальнейшего совершенствования системы образования на основе философии образования, поскольку ИВТ НТП нуждается в постоянной модернизации, совершенствовании и даже изменении содержания образования, которое в свою очередь состоит из двух подсистем: базовое образование и дополнительное (которое может осуществляться на протяжении всей жизни путем самостоятельного образования). Доказано, что молодому поколению необходимо всемирно интенсифицировать, а еще лучше качественно изменить методологию и методику овладения техническими и другими знаниями, поскольку за короткий срок обучения они должны пройти путь нескольких тысячелетий развития технических знаний. Этому в радикальной мере должны содействовать философия науки и техники и философия образования, которые должны выработать исследовательские традиции, систематизировать накопленные знания, а также обеспечить единство относительно использования научной, технической, технологической и информационной терминологий.

Ключевые слова: духовно-моральная личность, образовательное пространство, общество, цивилизация, информационно-высокотехнологический научно-технический прогресс, философия образования.

* * *

УДК 001.895

Шелюк Л.

кандидат педагогічних наук, доцент,
докторант, Національний педагогічний
університет ім. М. П. Драгоманова
(Україна, Київ), gileya.org.ua@gmail.com

**ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ ОСВІТИ
ЯК ПРИНЦИП ІЇ РЕФОРМУВАННЯ В УКРАЇНІ**

Питанням вивчення ролі демократизації у сфері освіти присвячена значна увага філософів і науковців. Проте досконалої моделі сучасної філософії освіти, яка відповідає б потребам та інтересам демократичного розвитку суспільства, поки що не сформовано. Її вироблення – надто складне завдання. Адже мають бути репрезентовані такі суб'єкт-суб'єктні відносини, в яких той, хто навчається є замовником знань демократично організованого навчання з усіма притаманними йому особливостями. З огляду на це процес демократизації вітчизняної освіти повинен ґрунтуватися на її орієнтації на кращі сучасні світові освітні системи.

Ключові слова: освіта, демократизація освіти, громадянська освіта.